

Exodus

Lekció: Mt. 6.25-34
Textus: 2Móz. 16.11-34

2006. szept. 10.
Gazdagrét

„Láthatjátok, hogy az Úr adta nektek a szombat napját”

Isten a pusztában gondoskodik népéről, amelyet megszabadított az egyiptomi rabszolgaságból, a fáraó halálos uralmától. A nép zúgolódott, elégedetlenkedett, visszavágyott a képzeletében megszépült Egyiptomba, de az Úr fűrjekkel és mannával lakatta jól őket. Izrael Istene újra hűségesnek mutatkozik, aki ajándékot, ételt, sőt, életet ad. Hiszen a manna és a fűrjek nem pusztán élelem a népnek, hanem élet a pusztaságban. Isten nem pusztán jóllakítja hűtlen gyermekeit, de mindeközben tanítja, formálja őket. A rabszolgahadból népet formál magának, akikkel a pusztai vándorlás után szövetséget köt, törvényét adva nekik. Izrael, az egyiptomi fáraó egykor halálra hajszolt rabszolgái, a pusztában Isten ellen lázadó nép lesz Isten szent népe, királyi papsága, akiket arra választott ki, hogy általuk ismertté tegye magát a föld minden népével. Ehhez pedig sokat kell még változnia a pusztában vándorló közösségnek.

Izrael közössége megismerte a mannat. De hogyan éljenek vele? Mit jelent annak a tudatában élni, hogy napról napra Isten hűségéből élnek – ha élnek? Hogyan fogja megtanulni ez a közösség azt, hogy önmagát teljesen rá merje bízni arra, aki kihozta őt a káosz és halál hatalmából? Erről szól a jelen bibliai rész, amelyben a mannával kapcsolatos rendelkezésekről, ill. a nyugalom napjának intézményéről olvasunk. Isten nagy, életformáló üzenetét így fogalmazza meg számunkra is: „*Láthatjátok, hogy az Úr adta nektek a szombat napját.*” Amely közösség ezt látja, sőt, ezt gyakorolja, ebben benne él, azt Isten erőteljesen formálja, alakítja egy olyan néppé, amely őt tükrözi vissza a világban. Az a közösség a missziói Isten missziói népeként él.

I. A nyugalom napjának megtartásával Isten segít legyőzni a félelmet

Isten azt parancsolta, hogy mindenki egy ómer mannat szedjen, annyit, amennyit meg tud enni. Különös módon nem is maradt senkinek fölöslege, de éhen sem maradt senki. Isten azt mutatta meg ezzel, hogy amikor ő látja el a népet, akkor mindenki megelégszik. Az egész nép jóllakott mannával.

Egyesek azonban így gondolkodtak: ma jóllaktam, de mi lesz holnap? Isten ma gondoskodott az ennivalóról, de mi lesz, ha holnap elfelejti? Vagy meggondolja magát... Vagy valami más történik, esetleg éppen nekem nem marad... Elalszom, és mire felkelek, már elolvad a melegben. És bár Mózes egyértelműen átadta az Úr rendelkezését, hogy senki se próbáljon bespájzolni másnapra a mannából, egyesek nem hallgattak rá. Biztos, ami biztos – gondolták. Ki fogja látni azt a keveset, amit elrejtetek? A manna azonban bűdös és kukacos lett másnapra. Nem lehetett bebiztosítani előre a másnapi adagot. Izrael nem tudta előre „kivédeni” Isten esetleges hűtlenségét, vagy kudarcát. Megpróbálta, de nem ment. Nem adatott meg neki a pusztában, hogy úgy várja Isten gondviselését, hogy közben azt gondolja magában: bízom benned Uram, de ha nem jön be, akkor sincs baj. Isten gondviselése, hűsége élet-halál kérdéssé lett Izrael számára. Azáltal formálódik Isten népévé, hogy meg kell tanulnia hitben, bizalomban élni. Vagy hűséges Isten, és Izrael bízik benne, vagy elpusztul.

A manna megbűdösödik másnapra, kivéve a nyugalom napján. Pénteken kétszeres adagot szedhetnek, hogy másnap szabadon pihenjenek. A félelem, a bizalmatlanság azonban nem hagy nyugodni. Hiába mondja Mózes, hogy azt egyék, amit előző nap eltettek, mert szombaton semmit sem találnak a mezőn, „*mégis voltak olyanok, akik a hetedik napon is kimentek a nép közül, hogy szedjenek, de nem találtak.*” Talán amikor szombat hajnalban felébredtek, és látták, hogy ez alkalommal nem bűdösödött meg az előző napi manna, azt gondolták, hogy végre, itt a lehetőség a feltankolásra. Egy plusz adag megvan, kimegyünk, és szedünk még. Mert az ember alapvetően

bizalmatlan. Ma van, de mi a biztosíték, hogy holnap is lesz? A félelem, az aggodalom rabszolgaságban tart.

Ma van mit enni, az igaz, sőt, még holnap is lesz. De mi van, ha lebetegszem? Ha elveszítem a munkahelyem? Ha nyugdíjba megyek? Ha már nem tartanak el a szüleim? A félelmek iszonyatos erővel tudnak megjelenni. Hogyan taníttatom majd a gyermekeim? Sikerül-e megszerezni a diplomát, hogy majd jól kereső munkahelyhez jussak? Miből fogom tudni fizetni a lakás vagy az autó hitelét? Ma megvan, de holnap mi lesz? Az aggodalom szolgálává tesz, persze, bízol az Istenben, de... valójában mégis rettegsz. A bizalmatlanság kezdettől fogva velünk van, részünké lett ebben a világban. A félelem, hogy nem lesz elég, hogy becsapnak, hogy elhagynak, hogy Isten nem ad eleget - nagyon valóságos.

Isten azonban formálja népét. Türelemmel tanítgatja, építgeti benne a hitet és a bizalmat. Azért teszi, hogy megszabadítson a rabszolgák kiszolgáltatottságból fakadó félelmétől. A nyugalom napjának megtartásával a benne való teljes bizalom szabadságába hív hétről hétre. Nézzétek, ha duplát szedtek, másnapra megbüdösödik, kivéve szombaton. Ugyanakkor mindig ki kell menni szedegetni, dolgozni, kivéve a nyugalom napján. Aznap hiába kerestek, nem találtok. Át kell élnetek, egészen valóságosan szembe kell néznetek azzal, hogy az Úrból éltek. Hat napon át várnotok kell, hogy újból rátok árássa a mannát, a hetedik napra pedig el kell hinniek, hogy akkor is van élet, ha nem robotoltok. A hetedik napon kell megemlékeznetek arról, hogy ki adta a munkát és az életet az előző napokon. Erre van a nyugalom napja. *„Láthatjátok, hogy az Úr adta nektek a szombat napját.”*

II. A nyugalom napjának megtartásával bekapcsolódunk Isten nyugalmába

A szombat megtartása nem önmagáért való. Korának törvényeskedő, az emberek életét feleslegesen megterhelő szombathoz kapcsolódó rendelkezései miatt Jézus hangsúlyozza: *„A szombat lett az emberért, nem az ember a szombatért.”* (Mk. 2.27) Az isteni rendelkezés nem öncélú, hanem Izrael népének legjobb érdekeit szem előtt tartó. Isten célja, hogy a nép felismerje a munkától való megnyugvás, a pihenés értékét és jelentőségét. És ha valaki azt kérdezi, hogy nem magától értetődő-e a pihenés szüksége, válaszoljuk, hogy nem. Hányan és hányan nem tudnak megállni, egy egész napot nem munkával, hanem pihenéssel tölteni. Kimennek a nyugalom napjának reggelén is szedegetni... De mi is a pihenés?

A pihenés a teremtett világ alapvető és meghatározó dimenziója: *„A hetedik napra elkészült Isten a maga munkájával, amelyet alkotott, és megpihent a hetedik napon egész alkotó munkája után. Azután megáldotta és megszentelte Isten a hetedik napot, mivel azon pihent meg Isten egész teremtő és alkotó munkája során.”* (1Móz. 2.2-3) Mit csinált Isten a hetedik napon? Vajon elfáradt a teremtés nagy munkájában? Talán sokkal inkább arra kell gondolnunk, hogy azért vonult vissza az alkotó munkától, hogy élvezze, gyönyörködjön abban, amit létrehozott. Ez is a pihenés dimenziója. A hetedik nap, mint egy különválasztott, Istentől megáldott, megszentelt nap ritmusa be van építve a világba. A nyugalom napjának megszentelése nem kizárólag Izrael kiváltsága és vallásos feladata, hanem az egész teremtett világ szerkezetéhez tartozó láthatatlan valóság. Isten megáldotta és megszentelte ezt a napot, ami azt jelenti, hogy arra különítette el a többi naptól, hogy életet megújító erőt hordozzon. A nyugalom napjának megtartása az Úr nyugalmába való belépés. „Együttpihenés” és „együttörvendezés” azzal, aki életre hívta világunkat, és fenn is tartja azt. Ezen a napon Isten népe gyönyörködhet Urában, hálás lehet a világért, és keze munkája gyümölcséért.

Ebben a pihenésben részt vesz a teremtett világ is. A teremtett világ pihen, ha az azt művelő, abból élő ember is megszűnik munkájától egy napra. Nemcsak az embernek, hanem az egész világnak szüksége van a megújulásra. Izrael fiai nem dolgoztatják a háziállataikat, nem művelik földjüket a nyugalom napján. Nemigen érezzük a szombat megtartásának ezt a dimenzióját mai, bonyolult és összetett világunkban. Pedig ha gyakorolnánk a nyugalom napját, kevésbé terhelnék a környezetet káros anyagok kibocsátásával, kevesebbet termelne ki és fogyasztana el az emberiség mindazokból a természeti forrásokból, amelyek végesek. Velünk együtt a teremtett világ is

fellélegezne, belépve Isten nyugalomába. És ez fontos eleme egy bibliai alapvetésű, környezettudatos lelkeségnek. Mindez persze utópia, mondhatják. Úgysem lesz így. A gyárak nem állhatnak le, a szupermarketek nem zárhatnak be, a közlekedés nem szűnhet meg, áramszolgáltatás nélkül nem tudunk élni még rövid ideig sem... Mi értelme a nyugalom napjának?

A nyugalom napi pihenés egy újabb dimenziójának jelentőségét éppen itt ragadhatjuk meg. Az Isten nyugalomába való belépés előremutat. Előremutat arra a napra, amikor végleg megpihenhetünk a fáradalmaktól, a hiábavalóságtól, a gyötrelmekről. Arra, amikor Isten megújítja az egész teremtett világot, és végleg megszünteti a bűnt, a fájdalmat, a halált. Ezért az Isten nyugalomába belépő, a nyugalom napját megtartó közösség jellé válik a világban: Isten újat cselekszik, újjáteremtí ezt a bizalmatlansággal, éhezéssel, szegénységgel, természeti pusztulással teli világot. *„Láthatjátok, hogy az Úr adta nektek a szombat napját.”*

III. A nyugalom napja – gyakorlati megfontolások

„Láthatjátok, hogy az Úr adta nektek a szombat napját.” Azért adta, hogy ezáltal is formálja népe életét. Hogy megszabadítson a félelemtől, hogy nem lesz elég... Hogy emlékeztessen arra, hogy mindenünk tőle és általa van, és megtanítsa bizalomban élni... Hogy megtanítsa pihenni és gyönyörködni alkotásában... Hogy emlékeztessen arra, hogy Jézus Krisztusban újjáteremtí ezt az egész világot, véget vetve minden nyomorúságnak... Hogyan éljünk a nyugalom napjával? Hogyan tervezzük a vasárnapot, hiszen számunkra Krisztus feltámadásának a napja a nyugalom napja?

A nyugalom napjának bibliai tanítása fényében gondoljuk végig jelen gyakorlatunkat. Mivel jobbra csak magunktól alakulnak vasárnapjaink, vagy megszokott családi ritmust követnek, ritkán tudatosítjuk, hogy mire adta az Úr ezt a napot. Gondoljuk végig, hogy meglévő gyakorlatunkban mi az, ami Isten szerint való, és mi az, ami nem nem.

Az előbbieket fényében tervezzük meg, miben szeretnénk változtatni. Nem elfeledve, hogy a szombat van az emberért, és nem az ember a szombatért, nem egy újabb, immár vallásos feladatot kiadva magunknak vagy családunknak, de igazítsuk vasárnapi programjainkat, terveinket Isten ajándékához. Kezdjük el gyakorolni, nem feledve, hogy nagyon nehéz a régi beidegződésekben változást elérni.

Tudatosan kössük össze a nyugalom napjának megtartását az anyagi helyzetünkre való reflektálással. A fogyasztói társadalom, amelyben élünk, folyamatosan fenntartja bennünk a „nem elég”, a „mindig újabb, nagyobb és több kell” érzését. A pusztában vándorló népet a Isten a mannával arra tanította, hogy a minden egyes napot bizalommal és ajándékként éljen meg. Jézus sem mutat mást, amikor így tanít minket imádkozni: *„mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma”* (Mt. 6.11), vagy amikor így szól: *„Ne aggódjatok a holnapért, mert a holnap majd aggódik magáért: elég minden napnak a maga baja.”* A nyugalom napjának megszentelését kössük össze azzal, hogy tudatosan hálát adunk azért, amink van, és lefegyverezzük az elégedetlenség és aggodalmaskodás gondolatait.

„Láthatjátok, hogy az Úr adta nektek a szombat napját.” Élünk hát hálával és örömmel az Úr rendelkezései szerint, és engedjük, hogy ezen keresztül formáljon bennünket egyre inkább az ő missziói népévé! Ámen!